

Pædagogstuderendes forskellige forståelser af og udfordringer med koblingen mellem teori og praksis

Af Brian Mørk, lektor, UC SYD & Thomas R.S. Albrechtsen, docent, UC SYD

Resumé

Formålet med artiklen er at opnå indsigt i pædagogstuderendes forskellige forståelser af praksis-teori-koblingen med brug af Wilfred Carrs (1995) analyseramme. I artiklen analyseres interview med studerende fra både 3. og 7. semester, som viser hvordan de studerende giver udtryk for forskellige forståelser af teori-praksis-koblingen, som falder i god tråd med Carrs kategoriseringer. I artiklen belyser vi desuden nogle af de udfordringer, som de pædagogstuderende oplever i den sammenhæng, og der perspektiveres til, hvilke mulige konsekvenser undersøgelsens resultater kan have for pædagoguddannere.

Abstract

Purpose of the article is to analyze students' understandings of the link between educational theory and practice using Wilfred Carr's (1995) analytical framework. The research consists of interviews with students from both 3rd and 7th semester. The findings show how the students express different understandings of the link between theory and practice matching the categorizations made by Carr. In the article we also highlight some of the challenges the pedagogical students are facing in this context and look at some of the possible consequences this can have for pedagogical educators.

Nøgleord:

Pædagoguddannelse, teori-praksis- kobling, pædagogstuderendes perspektiv, pædagoguddannerens didaktik.

Indledning

Det er et grundlagsproblem for en vekselluddannelse som pædagoguddannelsen, hvordan der skabes en meningsfuld kobling mellem teori og praksis (Oettingen og Wiedemann, 2007). Diskussionen om der er for meget eller for lidt teori, eller for meget eller for lidt praksis i pædagoguddannelsen, og om man kan se teorien i praksis og praksis i teorien er således ikke ny, men er vedvarende inden for professionen. Billedet med at der skulle være en *kløft* mellem teori og praksis, som kan *kobles* eller *kædes sammen*, er også kendt inden for andre velfærdsprofessioner såsom i læreruddannelsen og sygeplejerskeuddannelsen (fx Korthagen & Kessels, 1999; Gallagher, 2004). Vi vil i artiklen benytte os af betegnelsen "kobling" som udtryk for den aktive kognitive proces, som pædagogstuderende foretager for at skabe mening med forskellen, hvor andre vil foretrække at tale om "relationen" eller "sammenhængen" mellem pædagogisk praksis og teori. Fra et perspektiv som pædagoguddanner (dvs. alle som har med uddannelse af nye pædagoger at gøre; både i praktikken og på professionshøjskolerne) er det relevant at vide, hvordan man underviser de studerende i både at være opmærksomme på forskellene mellem teori og praksis, og at reflektere over hvordan teori og praksis kan kobles med hinanden. Det kræver, at der tages udgangspunkt i, hvad de studerende allerede forstår ved en teori-praksis-kobling. Det er vores antagelse, at pædagogstuderende altid vil have en forforståelse heraf, som kan være mere eller mindre differentieret og udfoldet. Det er derfor en opgave for pædagoguddanneren at være med til at få denne forforståelse ekspliciteret. Behovet for at fremme

en dybere forståelse af teori-praksis-koblingen blandt pædagogstuderende er blevet intensiveret siden 2001, hvor pædagoguddannelsen blev en professionsuddannelse. Med indførelsen af titlen som professionsbachelor fulgte kravet om en øget videnskabeliggørelse og akademisering af uddannelsen, og siden har spørgsmålet om, hvad der udgør pædagogprofessionens særlige ”vidensgrundlag”, og herunder hvordan teori og praksis kobles bedre med hinanden i form af en ”vidensomsætning”, været genstand for løbende evalueringer (EVA, 2003; 2012; 2013; Rambøll, 2012; Mommsen, 2012). Resultater fra disse evalueringer peger blandt andet på, at studerende der har sværere ved at koble teori og praksis, har færre handlekompetencer og derfor begrænses i deres evne til at træffe professionelle beslutninger i konkrete situationer som dimitterende pædagoger. For at imødekomme problematikken anbefaler Følgegruppen for pædagoguddannelsen flere øvelser i fagene, så koblingen mellem teori og praksis styrkes (Mommsen, 2012). Problemstillingen har også vist sig at pege på andre konsekvenser idet forskning viser, at studerende, der har problemer med at koble teori og praksis, har en øget risiko for at falde fra uddannelsen (Haastrup et al. 2013; Jensen og Haselmann, 2010; Fauske, et al. 2008). Det er derfor på flere måder vigtigt, at pædagoguddannere har en indsigt i hvilke didaktiske tiltag, der kan understøtte studerende i at koble teori og praksis, og en viden om de studerendes forforståelser af denne kobling er her betydningsfuld. Forskning i hvordan studerende på pædagoguddannelsen forstår koblingen mellem teori og praksis er endnu sparsom (Bønsvig & Meyer, 2007; Brok, 2010; Henriksen, 2012; Nielsen, 2012; 2014; Haastrup et al., 2013; Rosenbæk & Brok, 2013; Vestergaard & Larsen, 2013; Haastrup & Knudsen, 2015). Vi kan i den nyere danske forsknings- og udviklingslitteratur ikke identificere studier, der direkte undersøger de didaktiske tiltag på pædagoguddannelsen, som vil kunne være med til at fremme koblingen mellem teori og praksis. Der afdækkes heller ikke i disse studier, hvordan pædagogstuderende forstår koblingen mellem teori og praksis på forskellige tidspunkter i deres uddannelsesforløb på pædagoguddannelsen. Vi vil derfor, med udgangspunkt i en nyere længerevarende empirisk undersøgelse bidrage til dette forskningsfelt på pædagoguddannelsen, hvor vi vil undersøge følgende spørgsmål:

Hvordan forstår pædagogstuderende koblingen mellem teori og praksis på forskellige tidspunkter i deres uddannelse og hvilke udfordringer møder de i deres forståelse af koblingen?

Vi vil herunder først redegøre for den teoretiske og metodiske fremgangsmåde i undersøgelsen, dernæst analysere de empiriske data, som består af interview med pædagogstuderende på forskellige trin i uddannelsen og slutte med en diskussion af, hvilke konsekvenser undersøgelsens resultater kan have for undervisningen på pædagoguddannelsen.

Metode

Vores undersøgelse af problemstillingen bygger på kvalitative interview i form af både semistrukturerede interview med enkelte studerende og fokusgruppeinterview (Halkier, 2014; Kvale & Brinkmann, 2015). Det empiriske grundlag består således af henholdsvis fem fokusgruppeinterview, der samlet tæller 35 studerende fra 3. semester og interview med seks pædagogstuderende fra 7. semester på pædagoguddannelsen. Tilgangen har været ”abduktiv” (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 259). Der er først blevet spurgt åbent ind til de studerendes forståelser af teori-praksis-koblingen, og så i det næste skridt er interviewene blevet analyseret med udgangspunkt i den pædagogiske filosof Wilfred Carrs (1995) skelnen mellem forskellige bud på teori-praksis-koblinger, for at se på, hvordan koblingerne konstituerer sig på forskellige tidspunkter i uddannelsesforløbet. Dermed siger vi også, at der ikke kun er én form for teori-praksis-kobling men *flere* mulige (se også Jorgensen, 2005; Knudsen, 2014a; 2014b; Nielsen, 2014). Carrs skelnen mellem fem forskellige former for teori-praksis-koblinger (han taler dog selv om ”relationer” mellem teori og praksis) udgør således analyserammen for vores undersøgelse.

Inden vi redegør for Carrs skelnen mellem fem forskellige former for teori-praksis-koblinger, vil vi knytte et par ord til Carrs seneste diskussion af betydningen af pædagogisk teori for pædagogisk praksis. Carr (2006) argumenterer nemlig for det radikale synspunkt, at vi helt bør holde op med at tale om ”pædagogisk teori”, fordi han mener, at det bygger på nogle forældede og ikke længere brugbare overbevisninger om pædagogisk praksis. Idéen om ”pædagogisk teori” bygger på en rationalistisk grundlagstænkning (”foundationalism”) fra Oplysningstiden, der går ud fra, at der findes en uafhængig autoritativ kilde til viden, som fortæller, hvordan vi skal handle korrekt og fornuftigt. Sådant forholdet det sig ikke længere i nutidens samfund, påstår Carr, og her trækker han på en nyere ikke-grundlagstænkning (”post-foundationalism”) og anti-essentialistisk filosofi. Carr bygger blandt andet sit synspunkt på, at ingen enkelt teori har en privilegeret status over andre, at teorier er fremkommet historisk og kulturelt og, at teori ikke er en modsætning til praksis, men selv udgør en praksis. Lige som Carr, har den amerikanske uddannelsesforsker Gary Thomas (2007) også rejst en kritik af den måde, som pædagogisk teori er blevet brugt på. Problemet er, ifølge Thomas, at pædagogiske teorier kan blive alt for styrende og sætte begrænsninger for selvstændig tænkning og for den pædagogiske praksis. Selvom der kan være nogle vigtige pointer i denne ”anti-teoretiske” tilgang som Carr og Thomas argumenterer for, såsom at man for ukritisk lader den pædagogiske praksis styre efter én bestemt teori, så deler vi ikke denne overbevisning om at forlade diskursen om teori i pædagogikken. Tværtimod mener vi, at der er behov for at styrke denne diskurs. Vi er dog enige med Carr og Thomas i, at der kan være behov for at tænke pædagogisk teori anderledes, end det nogle gange er blevet tænkt, såsom en opfattelse af at pædagogisk praksis altid skal ”passe med”, hvad en pædagogisk teori siger (sml. Rajagopalan, 1998). Nogle er gået en anden vej, såsom at lave en tredeling mellem videnskabelige teorier, pædagogisk professionsviden og pædagogers praksisviden (Bayer, 2016), eller at erstatte forskellen mellem teori og praksis ved fx i stedet at skelne mellem tilskuerkundskab på den ene side og deltagerkundskab på den anden side (Saugstad, 2001). Vi mener dog, at det er frugtbart at kunne reflektere over forskellige teorier om teori-praksis-koblinger, og her kan Carrs (1995) typologi være en hjælp. De fem tilgange som Carr skelner mellem er: 1. Common-sense tilgangen 2. Den filosofiske tilgang 3. Anvendt videnskab 4. Den praktiske tilgang og 5. Den kritiske tilgang (se også Nielsen, 2014, s. 34ff.). Carr går historisk frem, og relaterer tilgangene til nogle historiske perioder og begivenheder. I pædagogikkens historie kan man således se, hvordan en mesterlære-tradition (”common-sense”) i de pædagogiske uddannelser er blevet udfordret af filosofiske idéer, der har peget på utilstrækkeligheden heri (”den filosofiske tilgang”). Pædagogisk filosofi er senere blevet udfordret af empirisk forskning, især fra psykologien og sociologien, og her er det særligt positivismen, som Carr fremhæver. Pædagogisk praksis skal her ikke baseres på spekulative filosofiske idéer men på videnskabelige resultater, og dermed være ”anvendt videnskab”. Denne videnskab er dog også blevet problematiseret for ikke i tilstrækkelig grad at kunne give retningslinjer for pædagogisk praksis, hvilket blandt andet skyldes at tilgangen ikke eksplicit forholder sig til værdidomme, normativitet og etiske overvejelser, som har høj grad af relevans for pædagogisk praksis (”den praktiske tilgang”). Endelig nævner Carr de ideologikritiske positioner, som også har fokus på betydningen af værdier og moral i pædagogisk teori og praksis, men som ikke uden videre tager normer til sig, men forholder sig kritisk undersøgende til dem (”den kritiske tilgang”). Tilgangene er ifølge Carr rivaliserende og konkurrerer med hinanden, og han placerer sig selv inden for sidstnævnte kategori (se Carr & Kemmis, 1986; 2005).

Som Thomas (2007:6) påpeger, så er der ikke sådanne klare overgange i historien, som Carr prøver at tegne et billede af, mellem de fem skitserede tilgange. De overlapper med hinanden, og så er det ikke sådan at ”personlige teorier” (”den praktiske tilgang”) skulle have erstattet eller fyldt mere end teori i en videnskabelig forstand (”anvendt videnskab”). Tværtimod opfattes pædagogisk teori stadig oftest som videnskabelig teori, siger Thomas. Aktuelt giver dette sig også udtryk i diskussionen om såkaldt evidensbaseret praksis i pædagogikken (fx Holm & Thingholm, 2017). Vi vil, som sagt,

benytte Carrs skelnen som et heuristisk værktøj til at analysere pædagogstuderende forskellige måder at forstå koblingen mellem teori og praksis på.

Pædagogstuderendes forskellige forståelser af teori-praksis-koblingen på forskellige tidspunkter i deres uddannelsesforløb

I gennemgangen af interviewene med de studerende har vi kunnet identificere fire ud af de fem tilgange til teori-praksis-koblingen, som Carr (1995) har beskrevet. Den eneste vi ikke har kunnet finde i materialet, er den filosofiske tilgang. Det betyder ikke nødvendigvis, at der er et fravær af denne forståelse hos de studerende. Den vil kunne optræde under andre omstændigheder, og os bekendt er det fx udbredt at tage afsæt i en bestemt filosofisk idé eller princip, som er tænkt at skulle vise, hvad formålet er med pædagogisk praksis. Det kunne fx være i form af en ”inkluderende” eller ”anerkendende” tilgang til praksis. I det følgende vil vi give eksempler på, hvordan det kommer til udtryk i interviewene.

Common-sense tilgangen

Ifølge Carr (1995) testes og korrigeres teorien i forhold til dens praktiske konsekvenser, sådan som det kommer til udtryk hos den studerende i nedenstående eksempel ved, at:

”den erfarne pædagog har afprøvet teorien i praksis, og har praksiserfaringer med hvordan teorien virker”:

”... det skal ikke at være en håndbog man slår op i, man kan jo også tage praksis fra andre – erfaringer fra andre – den praksisviden som man sparre om sammen med erfarne pædagoger eller andre faggrupper for eksempel.

Interviewer: *Den praksisviden du taler om, er det teori eller hvad tænker du?*

Selvfølgelig er der teori på alt, men det er jo i praksis sådan, at pædagogen også har afprøvet det i praksis og jo har praksiserfaring og ved hvordan det virker. Så synes jeg det er lidt nemmere at sparre med sådan en person end bare tage teoretisk viden ud fra bøgerne.” (3. semester studerende)

Den teoretiske viden bliver for den studerende ikke noget ”man slår op i en håndbog”, men bliver først gyldig, når den erfarne pædagog subjektive oplevelser og erfaringer med teorien i praksis kan forklare virkeligheden. Teorien ligger således implicit i praksis, og når den trækkes ud af praksis kan den bruges til at guide den efterfølgende praksis. Som den studerende udtrykker det: ”den praksisviden som man sparrer om sammen med erfarne pædagoger”, og for den studerende bliver ”det lidt nemmere at sparre med sådan en person”. Den studerendes forståelse af teori-praksis-koblingen bliver således, at teori udledes fra god praksis og bruges til at guide praksis. Praksis får dermed primær status i forhold til teorien og ifølge Carr (1995) bliver det at deltage i den pædagogiske praksis derfor at tænke og handle i overensstemmelse med de begreber og den viden, der er i en given kontekst. Denne tilgang giver mening for de studerende i forhold til, at blive en del af praksisfællesskabet i deres praktikforløb.

Anvendt videnskab tilgangen

Anvendt videnskab er en udbredt forståelse af teori-praksis-koblingen hos både studerende på 3. semester men i særdeleshed på 7. semester, hvor næsten alle udtrykker denne forståelse. Den pædagogiske teori ses her som en anvendt videnskab, der er funderet på empirisk, videnskabelig viden og med det formål at guide praksis (Carr, 1995). Teorien påvirker dermed praksis og erstatter common

sense-tilgangen, hvor indflydelsen fra subjektive holdninger og værdier ønskes elimineret – ”Så det ikke går op i ”hat og briller” som en studerende på 3. semester udtrykker det:

”Det synes jeg i hvert fald er rart, altså de hjælpemidler vi har fået, så det ikke bare går op i ’hat og briller’, at vi finder på et eller andet. Så de der metoder og værktøjer vi har fået, synes jeg godt nok er rart”.

Hos de studerende kommer teorien her til udtryk i mere overordnede termer som ”metoder”, ”værktøjer” og ”redskaber i værktøjskassen” eller ”i rygsækken”, men alle med det samme formål, at guide og ”tackle” de udfordringer de møder i praksis:

”Altså jeg tænker, at der er nogen, der har lavet de her teorier fordi, ja mange har undersøgt og forsket i noget bestemt. Altså, det er rart at have noget teori at bygge noget op over. Altså sådan, at når vi siger, at vi står over for det her problem - hmm, hvad gør vi? At der allerede er nogen, som har undersøgt det. Altså sådan bruge det i stedet for at skulle til at undersøge det hele selv”.

”Ja, sådan få nogle værktøjer til, hvordan man skal tackle nogle forskellige ting ude i praksis.” (samtale mellem to 3. semester studerende)

Hos studerende, særligt på 3. semester, kommer det generelt til udtryk ved, at det er ”rart” at kunne arbejde med metoder og værktøjer, som er undersøgt og forsket i af fagfolk, og som de deri kan finde fagligt belæg for deres handlinger. Det tyder på, at det giver dem tryghed og retningslinjer for, hvordan de kan håndtere en kompleks praksis. Praksis ligger således i denne forståelse i forlængelse af teorien, og teorien bliver dermed et middel til at nå et givent mål.

Den praktiske tilgang

Den praktiske tilgang er klart den dominerende forståelse hos de studerende på 3. semester og for 7. semester. Praksis ses her som en refleksiv form for handling, som ikke kan styres af teoretiske principper og den pædagogiske teori kan kun tilbyde usikker og ukomplet viden, som pædagogen kan basere sine handlinger i praksis på. Praksis er for kompleks, og kan ikke forklares af empirisk baserede og generelle principper eller styres af tekniske regler. Den pædagogiske teoris formål er derfor at forbedre den måde hvorpå beslutninger tages i praksis, som det kommer til udtryk hos den studerende:

”... teorien kan man bruge til at forklare, hvorfor man gør, hvad man gør, fordi i praksis kan man ikke altid stå og sige: ”det er fordi, det er sjovt”. Så man skal have noget teori ind over noget pædagogisk grundlag for, hvorfor man gør de ting, som man gør. Og også hvis man gør noget, som man godt selv kan se, at det ikke var helt hensigtsmæssig, at man kan bruge sin teori til at sidde ned og reflekterer og så lave om på en egen praksis.” (3. semester)

Den studerende forstår her koblingen mellem teori og praksis som at gøre sig refleksioner over sin praksis med henblik på at ”lave om på egen praksis” og samtidig finde et teoretisk ”pædagogisk grundlag” for sine handlinger, dvs. informere sig om, hvad der er en hensigtsmæssig eller god praksis for at kunne foretage professionelle begrundede handlinger i praksis. En studerende på 7. semester udtrykker det således:

”Det er jo det, der giver dig ideen til, hvordan du kan gøre tingene bedre, hvis du fx er i gang med en eller anden aktivitet eller sådan noget, og det er ved at gå helt galt for dig, det er også der, du bruger teori igen til at rette op på det, - hvad du kan gøre”.

De studerende gør således deres pædagogiske handlinger og overvejelser i praksis til genstand for teoretisk refleksion. Teori og praksis relaterer således til hinanden i en gensidig vekselvirkning, hvor teorien anvendes til at reflektere over praksis og herefter begrunde den.

Den kritiske tilgang

Den kritiske tilgang kan kun identificeres hos studerende på 7. semester og findes hos halvdelen af de studerende. Praksis forstås i denne tilgang som en social praksis, der er kulturelt og historisk indlejret og teoriens formål er i den sammenhæng, at hjælpe den studerende til at få større indsigt i og bevidsthed om de kontekstuelle faktorer såsom vaner, traditioner, sociale strukturer, ideologier og common-sense-forståelser, der påvirker den studerendes og andre praktikers overbevisninger og handlinger i praksis.

”Det er sådan lidt samme princip, at det med den dér mesterlære, det kan man ... det bruger man jo meget tid på, når du starter et nyt sted, fordi der er nogle kulturelle ting du skal forholde dig til. Men den grundlæggende viden omkring, hvordan du arbejder som pædagog, den burde være ... burde være ens. Det synes jeg kun, vi kan højne gennem den teori, vi får på uddannelsen. Have en tiltro til sig selv ... sine egne refleksioner og sin egen identitet, så man ikke bare er sådan en eller anden satellit, der tager imod alt.” (7. semester)

Den studerende forholder sig her kritisk til de *”kulturelle ting”*, der kan tolkes som rutiner, vaner og traditioner, der er indlejret i et praksisfællesskabet, og som der bruges *”meget tid på”* at tilpasse sig. At blive en del af praksisfællesskabet bliver styrende for den studerendes egen opfattelse af arbejdet som pædagog. Institutionens kontekstuelle faktorer som *”kulturelle ting”* gøres til genstand for kritisk refleksion og den studerende får i den proces frigjort sig fra de sociale kræfter, der er indlejret heri og samtidig øget sin selvbevidsthed om sin professionsidentitet, der *”ikke bare er sådan en eller anden satellit, der tager imod alt”*.

Udfordringer som de studerende møder i deres forståelse af teori-praksis-koblinger gennem uddannelsen

Vores datamateriale viser, at fem studerende på 3. semester kan kategoriseres i to af Carrs (1995) tilgange hvorimod alle studerende på 7. semester kan kategoriseres i to eller tre tilgange. Sammenholdes det med stigningen i antallet af studerende for 7. semester i tilgangene *”Anvendt videnskab”* og *”Den praktiske tilgang”*, samt at kun studerende på 7. semester kan identificeres i *”Den kritiske tilgang”*, kan det tolkes som, at de studerende indgår i en læringsproces, hvor de studerende tilegner sig både en bredere og dybere forståelse af flere forskellige koblinger mellem teori og praksis, samt opnår en øget mestring af tilgangene jo længere de er i uddannelsesforløbet. Følger vi Carr, så vil de studerende i en kritisk tilgang til koblingen mellem teori og praksis være i stand til at gøre både praksis, og de institutionelle rammer og strukturer som påvirker praksis, til genstand for en kritisk refleksion. Der er således tale om metarefleksion, som kræver en større indsigt og forståelse af teorier som analyseredskaber. Dette kan tolkes som en forklaring på, at den kritiske tilgang ikke kan findes hos studerende på 3. semester men kun hos studerende på 7. semester, der har tilegnet og opøvet sig denne kompetence jo længere de er i uddannelsesforløbet. En sådan læringsproces italesætter en 7. semester studerende således:

”Man kan mærke, at jo mere erfaring vi også får fra praksisfeltet, jo dybere bliver de analyser jo også. Hvor vi rent faktisk kan omsætte den teori vi får. Hvor vi i starten af uddannelsen får præsenteret rigtig mange teorier, som vi skal forstå og vi skal forholde os til. Og så synes jeg egentlig, at jo mere praksiserfaring vi får, jo nemmere – ja, jo dybere kan man få en forståelse af de teorier. Jeg synes faktisk, at for at forstå dem er det vigtigt, at man har den praksiserfaring og får snakket nogle af de ting igennem. For ellers står teorien bare alene”.

Det er vores opfattelse at studerende under uddannelsen bør præsenteres for de forskellige former forskellige måder at forstå teori og praksis på, så de kan gøre brug af forståelserne, alt efter hvilken situation de står i. Men de studerende giver udtryk for, at de møder udfordringer, når pædagoguddannere på professionshøjskolen og i praktikforløbet møder dem med nogle forståelser af teori-praksis-koblingen, der er forskellig fra den måde forståelsen konstituerer sig på hos de studerende selv, eller at de ikke får mulighed for at anvende deres forskellige tilegnede forståelser i de forskellige arenaer. Mødet med teorien i starten af uddannelsen (1. og 2. semester) og forventninger, der stilles til dens anvendelse, træder frem som en særlig udfordring hos de studerende:

”Det er svært at koble alt det teori vi får, fordi vi får helt vildt meget. Vi har haft tre moduler, og så lige pludselig skal man i praktik, og så skal man ’lige’ koble alt det teori ’bum’ på alle de ting man ser [i praksis], i stedet for sådan lidt, at kunne have det i små omgange så man allerede der kan koble.” (3. semester)

Det er både mængden af teori, som kan virke overvældende, men også at skulle *”koble teorien på alle de ting man ser [i praksis]”* dvs. at kunne anvende teorier reflektivt i forhold til praksis, jf. Carrs *”praktiske tilgang”*, og som i vores data viser, at mange studerende først mestrer senere i uddannelsesforløbet. Også mødet med nogle af pædagoguddannerne på professionshøjskolen giver udfordringer, når koblingen mellem teori og praksis i undervisningen afviger eller ligger langt fra de studerendes, som dialogen mellem 3. semester studerende viser:

*”M: ... hvorimod der er andre undervisere, der bare fortæller teori, som teorier. Som noget en anden mand har skrevet og som jeg skal fortælle jer nu
N: eller når de nørder den [undervisere], når de går der ud, hvor vi andre står af, men hvor man kan se, hvordan de bevæger sig i et eller andet univers
Ah: de er i en boble, hvor der er fest i, og vi andre er ikke inviteret (grin fra de andre)
N: vi andre står i døren og bliver ikke helt lukket ind, altså ... det er i hvert fald hæmmende ift. at kunne... ”.*

Mødet med teorien og med pædagoguddannerne, hvor forventningerne til de studerendes forståelse af koblingen mellem teori og praksis ikke stemmer overens med de aktuelle forståelser hos studerende, hæmmer således omtalte læringsproces og i yderste konsekvens kan det betyde frafald fra uddannelsen. Som en studerende på 7. semester observerede:

”Så jeg tror jo i hvert fald, at der i starten er mange som bliver.. ja måske skræmt væk, fordi det ikke er det de forventer, når de skal ind på pædagogseminariet, at det måske er så tungt stof, som det er. Og det synes jeg jo man kan se på frafaldet - det har I jo garanteret tal på, hvor mange der falder fra”.

En anden udfordring der hæmmer læringsprocessen handler om manglende muligheder for at anvende tilegnede forståelser af koblinger mellem teori og praksis. Problematikken træder tydeligst frem hos 7. semester studerende, hvor to-tredjedele peger på denne problematik i deres praktikker. Deres oplevelser og udtalelser om praktikinstitutionerne og praktikvejleder placerer disse i Carrs "Common- sense tilgang":

"De er jo også garvede pædagoger, som er vant til at være i en hverdagspraksis. Og når vi så kommer med en teori - da jeg kom og præsenterede - "nu skal i lige høre, jeg har fået undervisning i de her vidensformer", - så kommer de lidt til kort nogle af dem. For der er rigtig mange af dem, der ser et skel i mellem teori og praksis og siger "ja ja, en ting er hvad i lærer, men I skal bare kunne være på 'gulvet'"."

Praksis for de "garvede pædagoger" får altså primær status i forhold til teorien: "I skal bare kunne være på 'gulvet". Den studerendes mulighed for at anvende andre teori-praksisforståelser synes ikke muligt idet antagelsen er, at der et "skel mellem teori og praksis" og tilmed praktiseres i hver deres læringsrum som den studerende oplever:

"..det er ikke en fjendtlighed, men der kan godt være sådan en modstand i praksisfeltet nogle steder i forhold til, at vi er i to forskellige verdner, og at vi som studerende går fra den ene til den anden, at så går vi ind og er teoretikere, og så kan vi godt lægge det lidt på hylden, når vi så skal ud og være praktikere. Det synes jeg, er en stor forhindring for, at vi skal kunne koble det..[teori og praksis]"

Hvis praktikinstitutionen ikke vægter eller har tradition for på forskellig vis at anvende andre forståelser af teori-praksis-koblingen møder studerende:

"nogle af de pædagoger, der er derude, som måske lidt har glemt, hvad ... altså, hvad de har lært på deres uddannelse. Jeg føler lidt, at det nogen gange står lidt stille derude [og] måske ikke hele tiden indstillet på ... det at arbejde mere teoretisk..." (7. semester).

Udover at de studerende ser problematikken som hæmmende for at anvende teorien, finder en studerende det også som en underkendelse af sin ny erhvervede pædagoguddannelse:

"..nu står jeg jo også lige her og er færdig med min uddannelse, hvor jeg vil synes det er enormt ærgerligt, hvis jeg står og har brugt 3½ år på at lære en helt, helt masse både praktisk men bestemt også teori for at kunne blive en bedre praktiker, så er det ærgerligt, at blive mødt af nogle mennesker som siger "Smid nu det teori væk og kom ud og arbejde". Og det synes jeg forringer kvaliteten af det pædagogiske arbejde, fordi vi jo lige netop skal bruge teorien til at kunne analysere på praksis"

og tilmed ser det som en konsekvens der "forringer kvaliteten af det pædagogiske arbejde".

Perspektivering

Der er tre didaktiske konsekvenser for pædagoguddannerens undervisning, som vi kan udlede og vil fremhæve i undersøgelsen af de pædagogstuderendes forskellige forståelser af teori-praksis-koblinger. Den første konsekvens er, at pædagoguddanneren bør være opmærksom på, at

pædagogstuderende netop kan have sådanne forskellige forståelser af koblingen, og at en typologi såsom Carrs (1995) er brugbar til at identificere disse forskelle. Den anden konsekvens er, at pædagoguddanneren også selv kan have et bestemt syn på, hvad der er den "rette" måde at koble teori og praksis på. Den tredje konsekvens er, at selvom pædagogstuderende kan have et bestemt syn på teori-praksis-koblingen på ét tidspunkt i deres uddannelse, så kan dette ændre sig med tiden gennem en læringsproces på uddannelsen i deres møde med blandt andet forskellige pædagoguddannere. Forståelser af teori-praksis-koblingen er således en dynamisk og (livs)historisk størrelse.

Selvom der ikke kan generaliseres ud fra vores empiriske undersøgelse, kan studiet dog være med til at vise, hvordan Carrs typologi kan bruges i undervisningen på pædagoguddannelsen (og som kan fungere som en teoretisk generalisering). Hermed siger vi også, at Carrs teori om teori-praksis-koblinger selv bliver en teori, og som derfor i en undervisningssituation kan "bruges på sig selv". Som pædagoguddanner står man måske i en situation, hvor man selv har en tendens til at gribe sin undervisning an med udgangspunkt i én af de fem tilgange, som vi også kan se eksempler på i de udfordringer ved teori-praksis-koblingen, som de pædagogstuderende beskriver i interviewene. Typologien kan således på den ene side give pædagoguddanneren et "redskab" til at vise de studerende forskellige måder at koble teori og praksis på, og den kan på den anden side bruges selvrefleksivt til at iagttage egen undervisningspraksis med. Ligeledes kan det give et grundlag for diskussioner med kolleger på både professionshøjskolen og i praktikinstitutionerne om, hvordan man kan se forskelligt på koblingerne mellem teori og praksis. Der kan være uenigheder om, hvad der er "den bedste" tilgang, men blot det at sætte ord på tilgangene vil kunne bidrage til nogle frugtbare pædagogfaglige refleksioner i forhold til undervisningen af de studerende. Det er i hvert fald vores synspunkt, at de studerende bør mestre forskellige forståelser af koblingen mellem teori og praksis, således at de kan gøre brug af disse forståelser alt efter hvilke pædagogiske problemstillinger de skal løse og den situation eller kontekst de befinder sig i. Carrs typologi er muligvis ikke fyldestgørende, idet andre tilgange eventuelt kunne tilføjes (fx en socialkonstruktivistisk tilgang), og der er også andre bud på typologier over teori-praksis-koblingen (fx Jorgensen, 2005). Det kan diskuteres om det overhovedet giver mening at tale om "koblinger" eller "pædagogisk teori", hvilket Carr (2005) i sine seneste skrifter, som sagt, ikke mener. Det er vores synspunkt, at pædagoguddanneren må være åben over for de forskellige tilgange til koblingen mellem teori og praksis, og kunne vise de studerende disse forskelle. Det er også vores synspunkt, at pædagogisk teori i det hele taget spiller en vigtig rolle i uddannelsen af nye pædagoger, men at de studerende må lære at forholde sig kritisk undersøgende og reflekterende til disse teorier (Rajagopalan, 1998; Wahlgren & Aarkrog, 2004).

Litteratur

Bayer, M. (2016). Videnskabelige teorier og metoder i relation til pædagogisk praksis. I: Graversen, D.T. (red.). *Pædagogik i dagtilbud*. S. 317-328.

Brok, L.S. (2010). *Brobygning mellem teori og praksis i professionsuddannelserne – En udredning af aktuelle igangværende forsøg og tiltag i fire professionsuddannelser*. Arbejdsrapport. Se: http://projekter.au.dk/fileadmin/www.dpu.dk/brobygning/publikationer/subsites_brobygning_20100326134421_arbejdsrapport_udredning-af-tiltag-i-fire-uddannelser_lsb.pdf

Bønsvig, H. og Meyer, H. (2007). Krydsfelt mellem teori og praksis i pædagoguddannelsen – at veksle mellem praktik og seminarium: et studenterperspektiv". *SocialXpress* nr. 4. Pædagogseminariet i Aalborg.

- Carr, W. (1995). *For Education: Towards Critical Educational Inquiry*. Buckingham: Open University Press.
- Carr, W. (2006). Education without theory. *British Journal of Educational Studies*, 54, 2, 136-159.
- Carr, W. & Kemmis, S. (1986). *Becoming Critical: Education, Knowledge and Action Research*. London: The Falmer Press.
- Carr, W. & Kemmis, S. (2005). Staying Critical. *Educational Action Research*, 13, 3, 347-358.
- EVA (2003). *Pædagoguddannelsen*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- EVA (2012). *Strategier for viden. Første rapport fra projektet om professionshøjskoler og erhvervsakademiernes videngrundlag om videnomsætning*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- EVA (2013). *Videnarbejde i praksis. Afsluttende rapport fra projektet om professionshøjskoler og erhvervsakademiernes videngrundlag og videnomsætning*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- Fauske, H., Nilsen, S., Nygren, P. (2008). *Læring i fællesskab*. København: Dansk Psykologisk Forlag.
- Gallagher, P. (2004). How the metaphor of a gap between theory and practice has influenced nursing education. *Nurse Education Today*, 24, 263-268.
- Halkier, B. (2014). *Fokusgrupper*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.
- Henriksen, C. (2012): "Professionsrettethedens indbyggede risiko for prakticisme – set fra et underviserperspektiv på pædagoguddannelsen". I: Andersen, R. og Sommer, F.M. et al. (red.): *Professionsretning i praksis – professionsbachelorprojektet i brydninger mellem arbejde, uddannelse og politik*. Roskilde universitet & University College Sjælland.
- Haastrup, L. og Knudsen, D.E.L. (2015). *Teori- og praksisdidaktik*. København: Forlaget Unge Pædagoger.
- Haastrup, L, Hasse, C., Jensen, T.P., Knudsen, L.E.D., Laursen, P.F. og Nielsen, T.K. (2013). *Brobygning mellem teori og praksis i professionsuddannelserne: Sammenfattende rapport*. Kora.
- Holm, C. & Thingholm, H.B. (2017). *Evidens og dømmekraft – Når evidens møder den pædagogiske praksis*. Frederikshavn: Dafolo.
- Jensen, T.P. & Haselmann, S. (2010). *Studerendes vurdering af teori og praksis på professionsbacheloruddannelserne*. København: AKF.
- Jorgensen, E. (2005). Four philosophical models of the relation between theory and practice. *Philosophy of Music Education Review*, 13,1, 21-36.
- Korthagen, F. A. & Kessels, J.P.A.M. (1999). Linking Theory and Practice: Changing the Pedagogy of Teacher Education. *Educational Researcher*, 28, 4, 4-17.

- Knudsen, L.E.D. (2014a). Lærerstuderende lærer teori og praksis i mange former. *UP – Unge Pædagoger*, nr. 2, 93-100.
- Knudsen, L.E.D. (2014b). Teori og praksis er en kulturel problematik – En case fra læreruddannelsen. *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*, nr. 2, 83-92.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. 3. udgave. København: Hans Reitzels Forlag.
- Mommsen, M. (2012). *En styrket pædagoguddannelse – anbefalinger fra Følgegruppen for pædagoguddannelsen*. Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte for Følgegruppen for pædagoguddannelsen.
- Nielsen, K.T. (2012). *Brobygning mellem teori og praksis - Forskningskortlægning*. Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.
- Nielsen, K.T. (2014). *Teori og praksis i professionsbacheloruddannelser – Et systematisk review*. Ph.d.-afhandling. Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.
- Oettingen, A.v. og Wiedemann, F. (red.) (2007). *Mellem teori og praksis – Aktuelle udfordringer for professioner og professionsuddannelser*. Odense: Syddansk Universitetsforlag
- Rajagopalan, K. (1998). On the theoretical trappings of the thesis of anti-theory. *Harvard Educational Review*, 68,3, 335-352.
- Rambøll (2012). *Evaluering af pædagoguddannelsen*. Rapport til Ministeriet for Forskning, Innovation og videregående Uddannelser. Rambøll.
- Rosenbæk, P. og Brok, L.S. (2013). Interventionsrapport V: Interventioner i pædagoguddannelsen”. I: Kamstrup, et al. (red.): *4 rapporter om 4 interventioner i 4 professioner – Ingeniør, lærere, sygeplejersker & pædagoger*. Se: https://ucc.dk/sites/default/files/4_rapporter_om_interventioner_i_professioner.pdf
- Saugstad, T. (2001). Teori og praksis i et aristotelisk perspektiv. I: Petersen, K.A. (red.). *Praktikker i erhverv og uddannelse*. S. 188-210. København: Akademisk Forlag.
- Thomas, G. (2007). *Education and Theory: Strangers in Paradigms*. Berkshire: Open University Press.
- Vestergaard, C. og Larsen, M.B. (2013). Pædagogstuderendes læring i praktik – Mellem prakticisme og teorityrani. I: Henningsen, S.E. & Mogensen, F. (red). *Mellem teori og praksis – Om transfer i professionsuddannelser*. VIA Systeme.
- Wahlgren, B. & Aarkrog, V. (2004). *Teori i praksis*. København: Hans Reitzels Forlag.